رهنما

آستان قدس رضوی

۳

پاسخ به پرسش‌های دخترانه

محمدباقر پورامینی

بسم الله الرحمن الرحیم

رهنما ۳ : (پاسخی به پرسش های دخترانه)

نویسنده:

محمد باقر پورامینی

ناشر چاپی:

معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

رهنما ۳ : (پاسخی به پرسش های دخترانه)

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور : پاسخی به پرسش های دخترانه/مولف محمد باقر پور امینی .

مشخصات نشر : تهران: آستان قدس رضوی ، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۲۴ص.۱۴×۱۲س.م

فروست : رهنما؛ ۳

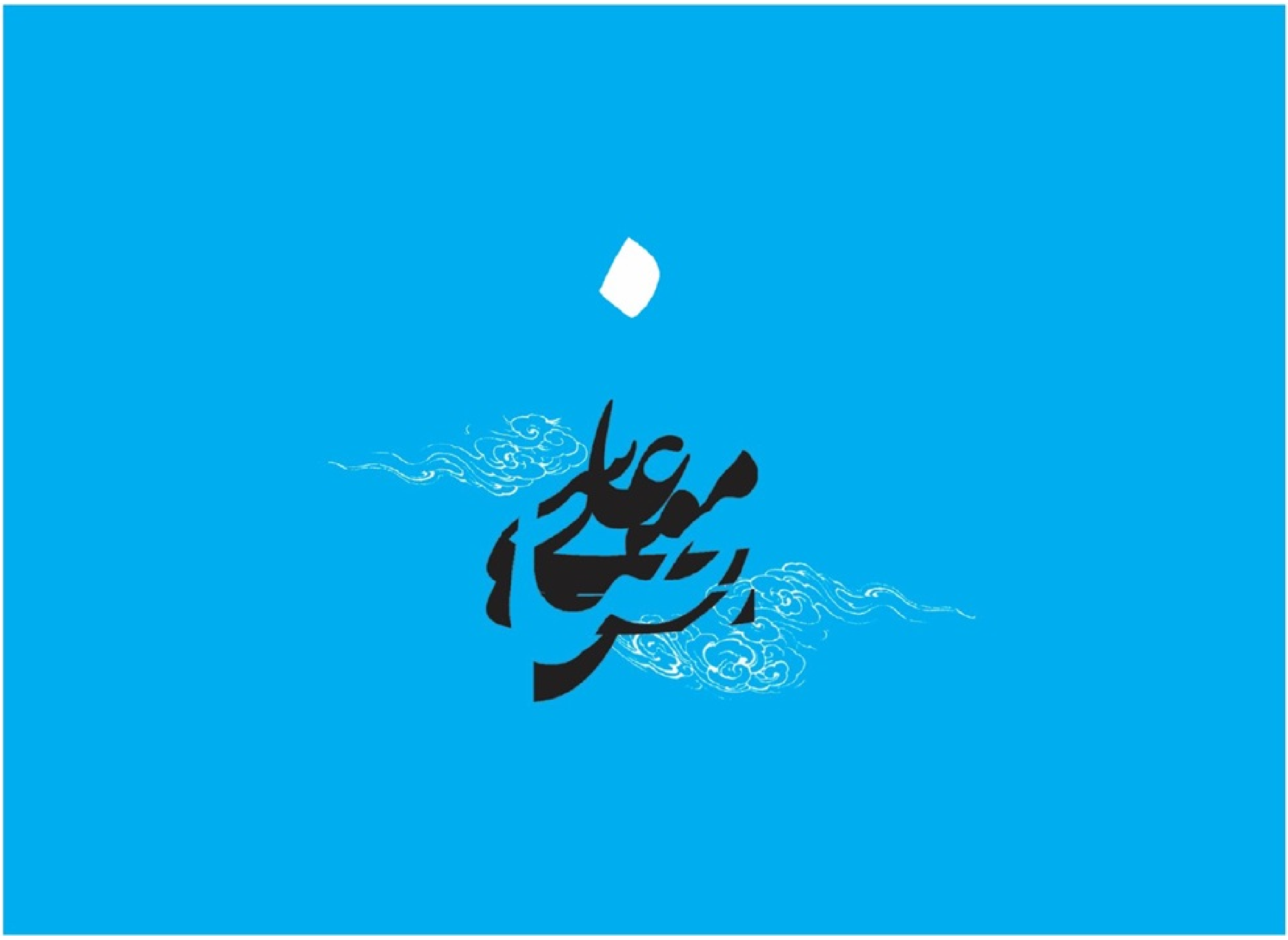
وضعیت فهرست نویسی : در انتظار فهرستنویسی (اطلاعات ثبت)

شماره کتابشناسی ملی : ۱۷۹۴۶۹۹

ص:۱

اشاره

تصویر

ص:۴۰

پاسخی به پرسش های دخترانه

این پرسش ها پیشِ روی نویسنده بوده است و برای دادن پاسخی به آن ها، نوشتهٔ حاضر را نگاشته است:

۱. چرا دختران باید به دختربودن خود ببالند؟ مگر دختربودن افتخار است؟

۲. گذر لحظه ها را چگونه برای خود مهم سازیم؟

۳. حیا و حجاب در قرآن و روایات چه معنا و مصداقی دارند؟

۴. چرا زن باید از حقوق خود آگاه باشد و چگونه راه مشورت در پیش گیرد؟

۵. زنان ناموَر کیان اند؟ کتابی برای معرفی شخصیت و سبک زندگیِ این عزیزان می خواهم.

۶. برای مطالعه ای دلچسب، چند کتاب شسته رفته معرفی کنید.

۷. برکات ازدواج و خطرات مجردماندن چیست؟

تصویر

ص:۶

درآمد

زن، همچون مرد، تکامل پـذیر است و قرآن هرگـاه از ارزش هـای والای انسانی سـخن می گویـد، از زنان، همسانِ مردان یاد می کنـد؛ بـدان حـدکه هر دو می تواننـد به مقامات انسانی و معنوی دست یابند؛ مقاماتی همچون اسـلام، ایمان، طاعت، راست گویی، شـکیبایی، انس با خدا، خویشتن داری و یاد خدا برای هر زنی به دست آمدنی است.(۱) طبیعی است که عمل صالحِ او نیز، همچون مرد، پیامد و

ره آوردی این دنیایی و آن سـرایی خواهد داشت:]مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَکرٍ أَوْ أُنثَی وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْیینَّهُ حَیاه طَیبَه وَ لَنَجْزِینَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا کانُواْ یعْمَلُونَ.[(= هر مرد و زنی که کاری نیکو انجام دهد، اگر ایمان آورده باشد، زندگی خوش و پاکیزه ای به او خواهیم داد و پاداشی بهتر از کردارشان.)(۲)

۱- . احزاب، ۳۵.

۲- . نحل، ۹۷.

پیامبر اسلام، همچون همهٔ انبیا، هدایت مردم را با دو هدف آغاز و دنبال کردند: اول، آشناساختن مردم با معارف الهی و دوم، کامل کردن اخلاق جامعه؛ یعنی تعلیم کتاب و حکمت ازیک سو و تزکیهٔ نفوس مردم ازسوی دیگر؛ ازاین رو، می توان رسالت پیامبر را این گونه بیان داشت: او برای تعلیم و تربیت و تزکیه آمد تا در بخش نظری، جامعه را به علوم الهی و صحیح رهنمون سازد و در بخش عملی، مردم را به طهارت روح برساند؛ آن گونه که قرآن می فرماید:]وَ یعَلِّمُهُمُ الْکتَابَ وَ الْحِکمَه وَ یزَکیهِمْ.[(۱)

مخاطبِ چنین حرکت هدایت بخشی، جانِ انسان خواهد بود، نه بدن او. ازاین رو، زن و مرد، هر دو همسانِ هم، مخاطب پیام پیامبر خواهند بود. محور تعلیم و تعلّم، جان آدمی است، نه بدن و نه مجموع جان و بدن. آن که عالم می شود، روح است و روح نه مذکر است

ص:۸

۱- . بقره، ۱۲۹.

و نه مؤنث. پس، آنچه با کمال آدمی سروکار دارد، نظیر مسائل علمی، اعتقادی و اخلاقی، در آن، میانِ مرد و زن تفاوتی نیست؛ اما چون از مسائل اِجرایی و تقسیم کار سخن به میان می آید، به دلیل خصوصیات طبیعی و بدنیِ هریک، وظایف مشترک و مختَص معنا پیدا می کند؛ ولی تفاوت وظایف، نقشی در میزان تکامل آن دو نخواهد داشت.(۱) با این درآمد، مسائل مهم دختران مسلمان را با محور پیام پیامبر پاسخ می گوییم:

۱. به دختر بودنِ خود ببالید.

زمانی، غالب جامعهٔ عرب، زن را مایهٔ عار می دانست و از دختر، نفرت داشت و حتی او را

زنده به گور می ساخت.(۲) در چنین محیطی، اسلام جایگاه انسانیِ زن را اِحیا کرد و او را

ص:۹

۱- . عبدالله جوادی آملی، توصیه ها، پرسش ها و پاسخ ها، ص۱۸۵.

۲- . نحل، ۵۹.

ریحانه، یعنی شاخه گلی ظریف، نامید.(۱) یکی از ارمغان های زیبای پیامبر شخصیت دادن به دختر و زن است؛ بدان حدکه ایشان می فرمودند: «دختران خجسته اند و دوست داشتنی.»(۲) «بهترین فرزندان شما،

دخترانتان اند.»(۳) «از خوش قدمی زن این است که نخستین فرزندش، دختر باشد.»(۴) «دختر خوب فرزندی است مهربان، مددکار، مونس، بابرکت و دورکنندهٔ حسرت.» «کسی که دختر دارد، مشمول نصرت و برکت و آمرزش خداU خواهد بود.» وقتی به نبیّ خاتم بشارت دختر می دادند، می فرمودند: «گلی است که خداU روزی اش می دهد و تأمین او با خداست.»(۵) بر دختر بودن خود ببالید و برای رشد و زیبایی معنوی خود

۱- . حرّ عاملی، وسایل الشیعه، ج۱۴، ص۱۲۰.

۲- . مسند احمد، ج۲، ص۱۹۱.

۳- . وسایل الشیعه، ج۱۴، ص۱۰۳.

۴- . مجلسی، بحارالانوار، ج۶۱، ص۱۱۰.

۵- . بحارالانوار، ج۱۰۱، ص۹۸.

تلاش کنید و از آن دسته دخترانی باشید که پیامبر دربارهٔ ایشان فرمودند: «چه خوب فرزندانی اند، دختران محجوب.»(1)

۲. از فرصت ها سود جویید.

پس تو را هر لحظه مرگ و رجعتی است مصطفی فرمود دنیا ساعتی است(2)

بـا هر فرصتی که از دست می رود، شانس رسـیدن به پیروزی کمتر می شود و درنتیجه، زمینه برای رکود و ایسـتایی فراهم می آیـد. باور کنیم زنـدگی کوتـاه تر از آن است که دست کم گرفته شود. پیـامبر اعظم می فرمودنـد: «در قیـامت برای هر روز از ایام عمر بنـدگان، ۲۴ پرونده به تعداد ساعت های شبانه روز می گشایند. بنده، پرونده ای را پُر از روشنی و سرور

۱- . شوشتری، انوارالنُعمانیه، ج۲، ص۱۹۰.

۲- . مثنوی معنوی.

می یابد و از دیدنش چنان حدی از شادی و سرور به وی دست می دهد که اگر بر دوزخیان تقسیم شود، احساس کردنِ رنج آتش را از آنان می ستانَد: و این، ساعتی است که پروردگارش را در آن، اطاعت کرده است. سپس، پرونده ای دیگر می گشایند و بنده، آن را تاریک و بدبو و ترس آور می بیند و از مشاهده اش چنان بی تابی و ترسی به وی دست می دهد که اگر بر بهشتیان تقسیم شود، خوشی را از آنان باز می ستاند: و این، لحظه ای است که پروردگارش را در آن، نافرمانی کرده است. سپس، پرونده ای دیگر برایش می گشایند و آن را تهی می بیند؛ نه چیزی در آن است که او را شادمان کند و نه چیزی که ناراحتش سازد: و این، ساعتی است که خوابیده یا به کارهای مُباح دنیایی، سرگرم بوده است. آن گاه به جهتِ ازدست دادنِ این لحظه ها، احساس حسرت و تأسف به وی دست می دهد؛ چراکه می توانست آن را از نیکی های

ص:۱۲

بی شمار پُر سازد. این سخن خداوند «آن [روز] روزِ حسرت خوردن است»(۱) بدین اشاره دارد.»(۲)

استفاده از فرصت ها راهی برای رسیدن به قلهٔ کمال است و بیشترین تلاش باید برای رصد و مهار و استفاده از فرصت ها باشد. فرصتِ جوانی غنیمتی زودگذر است. لحظات زندگی را جدی بگیرید و فرصت جوانی را دریابید؛ جوانی نسیم رحمت است؛ آن گونه که محمد مصطفی می فرمودند: إنّ لِربّکم فی أیّام دَهرِکُم نَفَحاتٌ ألا فَتَعرّضوا لَها. (= در ایام زندگی تان، نسیم های رحمتی می وزد. مراقب باشید خود را در معرض آن قرار دهید.)(۳)

گفت پیغمبر که نفحت های حق اندرین ای---ام می آرد سَب---ق

گوش و هش دارید این ای--ام را در ربایید این چنین نفْحات را

ص:۱۳

۱- . تغابن، ۹.

۲- . ابن فهد حلّی، عده الداعی، ص۱۱۳.

۳- . بحارالانوار، ج۶۸، ص۲۲۱.

نفحه آمد مر شما را دید و رفت هرکه را می خواست جان بخشید و رفت

نفحهٔ دیگر رسید، آگ---اه باش تا ازین هم وانمانی، خواج----ه ت---اش(۱)

۳. حیا را پاس دارید.

حیا سرچشـمهٔ همهٔ زیبایی هاست(۲) و در نبودِ حیـا، هیـچ کـار زیبـایی انجام نشـده و هیـچ کار زشتی تَرک نمی شود.(۳) پیامبر می فرمودنـد: ألإسلام عُریانٌ فَلِباسُه الحیاء. (= اسلام عریان است و حیا لباس آن است.)(۴) حیا همان دگرگونیِ حال و اِنکسار و دوری گزینی از کار زشت

۱- . مثنوی معنوی.

۲- . تحف العقول، حرّانی، ص۸۴.

۳- . بحارالانوار، ج۳، ص۸۱.

۴- . آمدی، غررالحکم، ح۲۹۹۷.

است؛(۱) به خصوص آنکه انسان، احساس کند که ناظری او را می بیند و آگاهی و نظارت خداوند U عامل برانگیختن حیاست. رسول خدا می فرمودند: فَاسْتَحیُوا الیَوْمَ أنْ یَطّلع الله عَلی شی ءٍ مِنْ أمرِکُم. (= شرم کنید امروز، از اینکه خداوند از تمام امورِ شما مطلع است.)(۲)

بزرگ ترین سرمایهٔ دختر و زن مسلمان، حیای اوست که ثمرهٔ آن، مهار شهوت و تضمین عفّت او خواهد بود. یکی از مظاهر حیا را می توان در آمدوشدِ دختران و زنان در جامعه دانست و بی شک، اختلاط، برای عفت و پاکی خطرساز است. وقتی رسول خدا شنیدند که در راه ها و مسیرها، زنان و مردان به صورت مختلط آمدوشد می کنند، به زنان توصیه فرمودند که در کنارِ راه حرکت کنند.(۳) درنگ در نوع برخورد موسی با دختر شعیب و

۱- . فخرالدین طریحی، مجمع البحرین، ج۱، ص۶۱۱.

۲- . بحارالانوار، ج۱۹، ص۳۳۳.

۳- . متقی هندی، کنزالعمال، ج۱۶، ص۳۸۸.

شیوهٔ راه رفتنِ این دختر که با حیا آمیخته بود نیز برای زنان الهام بخش است.(۱)

۴. پوشش مناسب انتخاب کنید.

پوشیدگیِ زن درمقابل نامحرم و دوری از جلوه گری و خودنمایی، تضمین کنندهٔ سلامت زن و جامعه است. قرآن، همپای توصیه به مردان در دوری از چشم چرانی و رعایت پوشش بدن از نامحرم، به زنان نیز توصیه می کند که دیدگان خود را فروخوابانند و عفت پیشه سازند و لباسی مناسب بر تن کنند. به این دو آیه دقت کنید: «ای پیامبر، به همسران و دخترانت و زنان مؤمن بگو، پوشش های بلند (جلباب) خود را بر خویش فرو افکنند.»(۲) «به زنان مؤمن بگو، دیدگان خود را فرو خوابانند و عفت پیشه سازند و دامن خود را از بیگانگان

۱- . نک: قصص، ۲۵.

۲- . احزاب، ۵۹.

بپوشانند و زیور خویش را جز برای شوهران و سایر محارم، آشکار نکنند، مگر آنچه پیداست؛ و روسری های (خُمُر) خویش را به گریبان ها اندازند تا سر و گردن و سینه و گوش ها پوشیده باشد و پاهایشان را [چنان] به زمین نکوبند که آنچه از زینت پنهان می کنند، معلوم شود.»(۱)

دربارهٔ این دو آیه، به چند نکته توجه کنید:

۱. جلباب، پوششی چادرمانند، گشاد و پارچه ای است و با روسریِ کوچک و خُمار متفاوت است. جلباب همچون مقنعه ها و روسری های بزرگ، سر و همهٔ بدن را می پوشانیده است.(۲) خداوند U در آیهٔ نخست، با بیان جلباب، به پوشاندنِ سر و گردن و بدنِ زنان اشاره دارد.

۲. خُمُر جمع خمار و به معنای روسری و سرپوش است(۳) و خداوند U در آیهٔ دوم، از

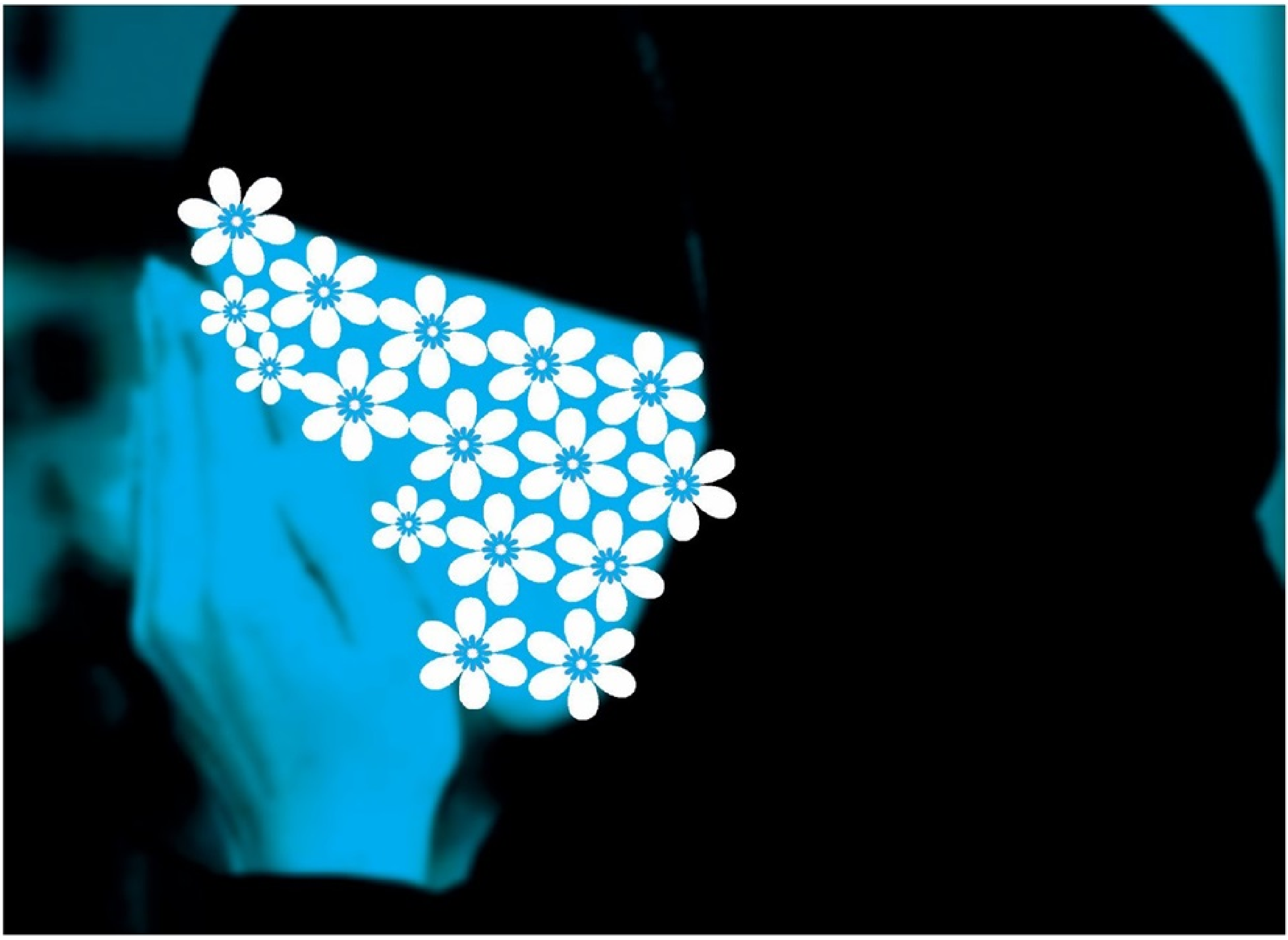
ص:۱۷

۱- . نور، ۳۱.

۲- . شیخ طوسی، التبیان، ج۸، ص۳۶۱؛ المیزان، ج۱۶، ص۳۶۱.

۳- . راغب اصفهانی، المفردات فی غرائب القرآن، ص۱۵۹.

تصویر

ص:۱۸

دختران و زنان مؤمن خواسته است که به وسیلهٔ خمار، سینه و گریبان (جِیْب) خود را بپوشانند. مرحوم طبرسی دربارهٔ این آیه می نویسد: «زنان مدینه، اطراف روسری های خود را به پشت سر می انداختند و سینه، گردن و گوش های آنان آشکار می شد. براساس این آیه، آنان موظف شدند اطراف روسریِ خود را به گریبان ها بیندازند تا این مواضع نیز مستور باشد.»(۱) ابن عباس نیز دربارهٔ تفسیر این آیه، می گوید: «یعنی زن باید مو، سینه، دورِ گردن و زیرِ گلوی خود را بپوشاند.»(۲)

۳. قرآن در پاسخ به ضرورتِ پوشش نیز چنین می فرماید:]ذلك أدْنى أنْ يُعرِفْنَ فَلا يؤذين.[(= بدین وسیله شناخته می شوند [که اصالت خانوادگی دارند؛] پس، با آزار و تعقیب

ص:۱۹

۱- . امین الاسلام طبرسی، مجمع البیان، ج۸، ص۲۱۷.

۲- . همان.

[هوس رانان] روبه رو نمی شوند.)(۱)

۴. پیامبر به أسماء فرمودند: «اسماء، وقتی زن بالغ شد، شایسته نیست که [دربرابر نامحرم] جز صورت و دست هایش دیده شود.»(۲)

۵. پوشش اسلامی به معنای زندانی کردن و قراردادنِ زن در پشت پرده و درنتیجه، مشارکت نکردن در فعالیت های اجتماعی نیست؛ بلکه پوشش بدان معناست که شما به عنوان دختر و زن مؤمن، در معاشرت با مردان، بدن خود را بپوشانید و به جلوه گری و خودنمایی نپردازید و مشارکتتان در فعالیت ها، بر اصول انسانی و اسلامی استوار باشد.(۳)

۶. بسیاری از جامعه شناسان، حجاب زن را مقتضای طبیعیِ جامعهٔ بشری معرفی

۱- . احزاب، ۵۹.

۲- . سنن ابی داود، ج۴، ص۶۲.

۳- . مرتضی مطهری، مسئلهٔ حجاب، ص۷۳؛ تفسیر نمونه، ج۱۷، ص۴۰۱.

کرده انـد. مونتسـکیو می نویسـد: «قوانین طبیعت حکم می کنـد که زن، خوددار باشـد؛ زیرا مرد را باتهوّر آفریـده انـد و زن، نیروی خودداریِ بیشتری دارد. بنـابراین، تضـادّ بین آنـان را می توان بـا حجـاب از بین بُرد و براسـاس همین اصـل، تمام ملل جهان معتقدنـد که زنان بایـد حیا و حجاب داشته باشند.»(۱)

آنچه در پوشـش مهم است، رعـایت عفت، حیا، دوری از معاشـرت با مردان بیگانه و پرهیز از نگاه چشم های نامحرم است؛ در غیراین صورت اگر نوعِ دوخت و جنس پارچه، دختران و زنان را به پوشیدنِ لباس های نازک و چسبان سوق دهد و جلوه گری و خودنمایی را ترویج کند، با پدیده ای به نام پوشیده های برهنه روبه رو هستیم. گاه، در جامعه، دختران و زنانی دیده می شوند که به ظاهر، چادر یا مانتو، پوشیده اند؛ ولی درواقع برهنه اند! پیامبر چنین زنانی

۱- . علی اکبر علویقی، زن در آیینهٔ تاریخ، ص۱۱۵.

را «کاسیات عاریات» می نامند و در وصفشان می گویند: «آنان زنانی اند که پوشش دارند، اما برهنه اند. آنان به کج راهه می روند و دیگران را به کج رَوی تشویق می کنند.»(۱) پوشش منهای عفت و حیا، همان پوشیدگیِ برهنه را به دنبال دارد. شهیدمطهری در تبیین این پدیده چنین می گوید: «حرکات و سَکنات انسان گاهی زبان دار است: گاهی وضع لباس و راه رفتن و سخن گفتن زن، معنادار است و به زبان بی زبانی می گوید که دلت را به من بده، در آرزوی من باش و مرا تعقیب کن.»(۲)

۵. هماره دانش بجویید.

هماره با دانش و علم مأنوس باشید؛ چون «خداوندU درجهٔ آنانی را بالا می برد که ایمان

ص:۲۲

۱- . محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج۲، ص۹۹۴.

۲- . مسئلهٔ حجاب، ص۱۶۳.

آوردند و از علم بهره مند شدند.»(۱) هیچ وقت از یادگیری و دانش آموزی خسته نشوید و به فکر دانش آموختگی نیفتید. این توصیهٔ پیامبر را همواره به یاد داشته باشید که می فرمودند: «چهار چیز است که هر باهوش و خردمندی، باید به آن پایبند باشد: شنیدن دانش، حفظ کردن، نشردادن و عمل به

دانش.»(۲) هر ظرفی وقتی چیزی در آن می گذارند، گنجایش خود را از دست می دهد؛ مگر ظرف دانش که با افزودن آن، گنجایشش بیشتر می شود.(۳)

علم آموزی همگانی است و دختران، همسان پسران، در کسب این فضیلت برابرند. پیامبر می فرمودند: «زنان انصار، خوب زنانی اند: شرم و مانعِ فقاهت آنان در دین

۱- . مجادله، ۱۱.

۲- . بحارالانوار، ج۷۴، ص۱۶۲.

۳- . نهج البلاغه، حکمت۲۰۵.

نمی شود.»(۱) بهترین مطالبی که شایسته است جوانان یاد بگیرند، چیزهایی است که در بزرگ سالی بدان نیاز دارند تا بتوانند در زندگیِ اجتماعی، از آموخته های دوران جوانی خود استفاده کنند.(۲)

علم، بال است مرغِ جان--ت را بر سپهر او بَرد روانت را

علم، دل را به جای ج-ان باشد سرِ بی علم بدگمان باشد

علم، نور است و جهل، تاریکی علم راهت بَرد ز تاریکی(۳)

ص:۲۴

۱- . احمد محمد، المراه فی القرآن و السنه، ص۳۹.

۲- . ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، ج۲۰، ص۳۳۳.

۳- . اوحدی.

۶. از حقوق خود آگاه باشید.

خودآگاه باشید. شما به عنوان دختر و زن مسلمان، در محیط خود نقش های مشخص شده ای دارید؛ زن به مانندِ مرد، مسئولیت اجتماعی دارد و در فرهنگ قرآن، به هدایتگری، امربه معروف، بازدارندگی از زشتی ها و ناهنجاری ها، در همهٔ زمینه ها می پردازد:]وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِیاء بَعْضٍ یأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ ینْهَوْنَ عَنِ الْمُنکرِ وَ یقِیمُونَ الصَّلَاه وَ یؤْتُونَ الزَّکاه وَ یطِیعُونَ اللّهَ وَ رَسُولَهُ أُوْلَئِک سَیرْحَمُهُمُ اللّهُ اِنَّ اللّهَ عَزِیزٌ حَکیمٌ.[(= مردان و زنان باایمان، دوستان یکدیگرند که به کارهای پسندیده وامی دارند و از کارهای ناپسند، باز می دارند و نماز برپا می کنند و زکات می دهند و از خدا و پیامبرش فرمان می برند. آنان اند که خدا به زودی مشمول رحمتشان قرار خواهد داد که خدا توانا و حکیم است.)(۱) در اِحیای این حق خود،

ص:۲۵

۱- . توبه، ۷۱.

بیشتر تأمل کنید.

قرآن وقتی از «ابرار» یـاد می کنـد، به زنـدگی زوج جوان حضـرت امیرمؤمنـان و حضـرت فـاطمه اشـاره کرده و پس از بیان ویژگی این دو در «ایمـان به خـدا» و «ایمـان به روز جزا»، از انفاقشان در راه خـدا یاد می کنـد:]وَ یُطْعِمُونَ الطَّعامَ عَلی حُبِّهِ مِسْکِیناً وَ یَتِیماً وَ أَسِیراً . اِنَّما نُطْعِمُکُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ، لا نُرِیدُ مِنْکُمْ جَزاءً وَ لا شُکُوراً[(= و برای دوستی خـدا، به فقیر و اسـیر و طفل یتیم طعام می دهنـد و [می گویند] فقط برای رضای خدا به شما طعام می دهیم و از شما هیچ پاداش و سپاسی هم نمی طلبیم.)(۱)

ص:۲۶

۱- . انسان، ۸و۹.

۷. از مشورت غافل نشوید.

از داشتن مشاوری دانا خود را محروم نکنید. تمام انسان های موفق، مشاوری اعتماد پذیر داشته اند. به هرحال، راهی که شما می خواهید طی کنید و هدفی که می خواهید به آن برسید، احتمالاً پیش از شما هم دیگرانی در آن راه، رفته اند و به آن هدف رسیده اند. مشورت با رفته ها و رسیده ها، کمک شایانی برای شماست.

حضرت رضا می فرمودند: «عقل پدرم را با عقول بقیهٔ مردم نمی شد سنجید؛ بااین حال، گاهی با غلامان خود مشورت می کرد. به وی می گفتند که با چنین فردی مشورت می کنی؟! می فرمود که چه بسا خداوند زبان او را به مصلحت می گشاید. چه بسیار که آنان چیزهایی به حضرت تذکّر می دادند و حضرت آن ها را در کشت وزرع خود

به کار می بست.»(۱) این سخن پیامبر را فراموش نکنید: «نه کسی از مشورت، بدبخت شده و نه خودرأی، خوشبخت.»(۲) از اتهام نادانی در مشورت نترسید و بدانید که «هیچ پشتیبانی اعتمادپذیرتر از مشورت نیست.»(۳)

مشورت ادراک و هشیاری دهد عقل ها مَر عقل را یاری دهد

گفت پیغمبر: «بکن ای رأی زن مشورت»، کالمُسْتشار المُؤتَمَن(۴)

ص:۲۸

۱- . بحارالانوار، ج۷۲، ص۱۰۱.

۲- . اسماعیل بن محمدالعجلونی، کشف الخفاء، ج۱، ص۴۲۲.

۳- . برقی، المحاسن، ج۲، ص۴۳۵.

۴- . مثنوی معنوی.

۸. درخت دوستی بنشانید.

دوست آینۀ تمام نمای دوست است. در انتخاب دوستان دقت کنید: دوستان پاک را برگزینید و از دوستان ناپاک فرار کنید.

درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرَد نهال دشمنی بَرکَن که رنج بی شمار آرَد(۱)

با کسانی آمدوشد کنید که خداباور و خودباور و خودساخته اند. حقیقت این است که انرژیِ مثبت و نیروی درونی آدم ها، تاحدّی مُسری است: مهم آن است که کنارشان باشید. ضمن اینکه چیزهای بسیاری می شود از همین همنشینی های ساده، آموخت.

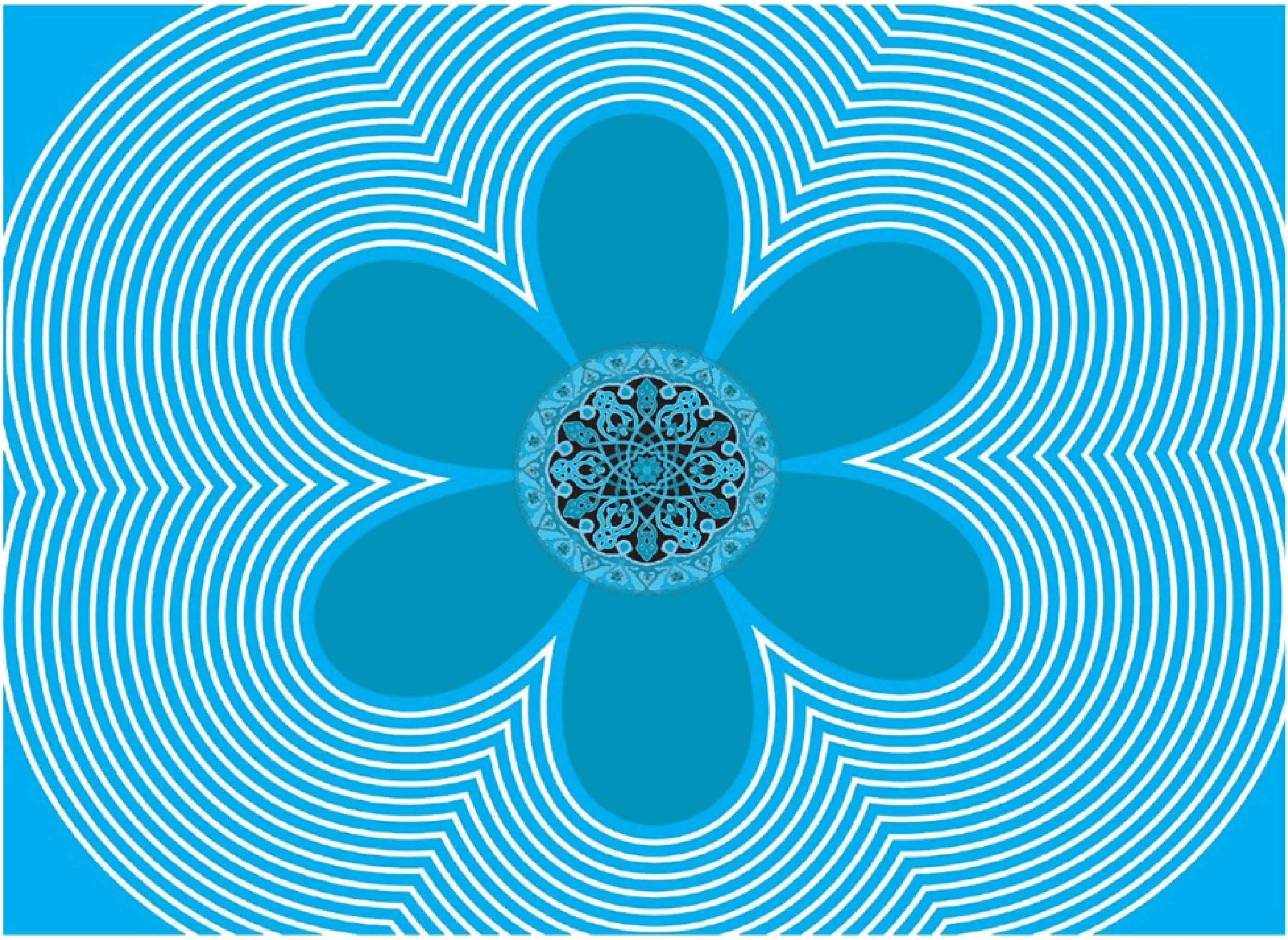
تو اول بگو با کِیان زیستی پس آنگه بگویم که تو کیستی

«شخص به آیینِ دوست خود است. پس، باید هرکدام از شما بنگرد که با چه کسی

ص:۲۹

۱- . حافظ شیرازی.

تصویر

ص:۳۰

دوستی می کند.»(۱) پیامبر اکرم با بیان جمله ای مهم، از ویژگی های دوست خوب، چنین یاد می کنند: إذا رأیتَ مِنْ أخیک ثَلاثَ خِصالٍ فَارجِه: الحیاء و الأمانَه و الصدق و اذا لَمْ تَرها فلا ترجِه. (= اگر در دوست خود این سه خصلت را دیدی، به او امید داشته باش: حیا و امانت و راستی؛ در غیراین صورت، به او امیدوار مباش.)(۲) این ویژگی ها را برای شناخت دوست در نظر بگیرید: ۱. راستی در همهٔ امور؛ ۲. همراز و محرم اسرار؛ ۳. سازگار و اهل مدارا؛ ۴. صمیمی و نزدیک،

۵. حامی و یاور.(۳) البته به این نکته هم توجه کنید: برای دوستیِ خود مرزی قرار دهید؛

۱- . حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج۸، ص ۴۳۰.

۲- . کنزالعُمّال، ج۹، ص۲۶.

۳- . محمدرضا کاشفی، نگاهی قرآنی به دوست و دشمن، ص۷۳.

چراکه «تنهایی از همنشین بد بهتر است.»(۱)

یار بَد چون رست در تو مهر او هین ازو بگریز و کم کن گفت وگو

برکَن از بیخش که گر سر برزند مر تو را و مسج--دت را برکن---د(۲)

۹. قدردان والدین خود باشید.

در خوبی کردن و کُرنش و فروتنی به پـدر و مادر خود، کوتاهی نکنیـد. نیکی به والدین مهم ترین تکیف الهی تلقی می شود؛ به گونه ای که بعد از توحید از آن یاد می شود؛ همچنان که مسئلۀ عقوق، بعد از شرک ورزیدن به خدا، از گناهان بزرگ کبیره است.(۳) شخصی از پیامبر

۱- . نیشابوری، مستدرک حاکم، ج۳، ص۳۴۴.

۲- . مثنوی معنوی، دفتر۴، بیت۱۳۸۳.

۳- .]قُلْ تَعالَوْا أَتْلُ ما حَرَّمَ رَبُّکُمْ عَلَیْکُمْ أَلاَّ تُشْرِکُوا بِهِ شَیْئاً وَ بِالْوالِدَیْنِ إِحْساناً[، انعام، ۱۵۱.

دربارهٔ دوست داشتنی ترین کار از نظر ایشان سؤال کرد و آن حضرت، نخست به گزاردنِ نماز اول وقت اشاره فرمودند و آنگاه، از نیکویی به پدر و مادر یاد کردند.

روزی خواهر رضاعیِ پیامبر اکرم به نزد آن حضرت آمد. ایشان وقتی به او نگریستند، از او شادمان شدند و ملحفه شان را گستردند و او را بر آن نشاندند؛ سپس روی کردند و با او با گشادگیِ چهره سخن گفتند... . خواهرِ رضاعی برخاست و رفت و برادر رضاعی پیامبر آمد. رسول خدا رفتاری که با خواهر کرده بودند، با او نکردند. به حضورش عرض کردند: «ای رسول خدا، با خواهر رفتاری کردی که با او، درحالی که مرد است، نکردی؟!» فرمودند: «چون او به پدر و مادرش، نیکوکارتر از برادرش بود.»(۱)

خداوند شکر والدین را مانند شکر خویش، واجب کرده است. شکر والدین شکر خداست؛

۱- . کلینی، کافی، ج۲، ص۱۶۱.

چون منتهی به سفارش و امر خدای تعالی است. پس شکر پدر و مادر عبادت خدا و شکر اوست.(۱) فردی از پیامبر خدا سؤال کرد: «حق پدر بر فرزند چیست؟» حضرت فرمودند: «اول، او را با نام صدا نکند؛ دوم، در راه رفتن از او جلو نیفتد؛ سوم، قبل از او ننشیند؛ چهارم، کاری انجام ندهد که مردم پدرش را فحش بدهند.»(۲) این نکته نیز شایان توجه است: از شکرکردنِ مادر و توجه ویژه به او غفلت نکنید. شخصی به حضور پیامبر رسید و دربارهٔ نیکی به پدر و مادر، از آن حضرت پرسش کرد. ایشان فرمودند: «به مادر نیکی کن، به مادر نیکی کن، به

مادر نیکی کن.» و سه بار نیز فرمودند: «به پدرت نیز نیکی کن.» پیامبر پیش از آنکه نیکی کردن به پدر را ذکر کنند، از مادر آغاز کردند.(۳)

ص:۳۴

۱- . المیزان، ج۱۶، ص۳۲۴.

۲- . بحارالانوار، ج۷۴، ص۴۵.

۳- . کافی، ج۲، ص۱۶۲.

۱۰. با زنان نامْوَر آشنا شوید.

جوانی فصل الگوگیری و قهرمان پرستی است و این ویژگی، با تحسین و تمجید شدید الگو همراه است. جوانان در زندگی در پی یافتن گمشدهٔ خود هستند و با یافتن الگوی دلخواه، خود را با او مقایسه می کنند و می خواهند به رنگ وی درآیند. به واقع، قهرمان پرستی دختر جوان ریشه در ارزش پرستی او دارد و قرآن، با توجه به این نیاز، به زندگی جوانانی چون حضرت ابراهیم،(۱) اسماعیل،(۲) موسی،(۳) مریم(۴)، یحیی و یوسف(۵) و پیامبران دیگر اشاره

۱- . انبیا، ۶۰.

۲- . صافات، ۱۰۱و۱۰۲.

۳- . قصص، ۱۴.

۴- . آل عمران، ۳۷.

۵- . یوسف، ۲۳و۳۲.

می کنـد و نمونه هـایی از زنـد گی جوانـان و شـیوهٔ جوانی کردن آنـان را به نسل نو می آموزد و همگان را به سـرمشق گیری از زنـد گی آنان ترغیب می سازد .

آشـنایی با زندگی زنان بزرگ و موفق تاریخ که الگوهای کامل و مطلق زندگیِ زنان هسـتند، گامی برای تضـمین سـلامت زندگی شـماست. زنـان والا ـیی نظیر آسـیه، مریم، حضـرت زهرا، زینب کـبری و حضـرت معصومه از چهره هـای شـاخصِ عـالَم انـد که مطالعـهٔ حیـات معنوی و اجتمـاعی ایشـان، راز و رمز موفقیت در زنـد گی را به شـما نشان می دهـد و انگیزهٔ لازم را برای بهترزیسـتن، در دل و ذهنتان تقویت می کنـد. خواندن مجموعهٔ یازده جلدی بانوان ابرار را به شـما توصیه می کنیم. در این مجموعه، از ده چهرهٔ زن ناموَر تاریخ یاد شده است: هاجر، فاطمه بِنت اَسد، نرگس، فضّه، حمیهٔ مصفا، مریم، آسیه، اُمّ سلمه، فاطمه بنت حسن، حوا و خدیجه

ص:۳۶

.

۱۱. مطالعه را دست کم نگیرید.

کتاب خوانی را جزئی از برنامهٔ خودتان قرار دهید. دست به کار شوید و برای کتاب خواندن، البته کتاب های غیردرسی، جای مناسبی در زندگی تان باز کنید. دو اصل زیر را سرلوحهٔ این اقدام بدانید:

۱. خوب کتاب خواندن: خواندن کتاب، هم به صورت انفرادی مطلوب است و هم به صورت تیمی. برای صورت دوم، توصیه می کنیم که چند نفر از دوستان خوب و هم سن و سالِ خودتان را گِرد هم آورید و تیمی تشکیل دهید. پس از انتخاب کتاب های مدنظرتان، برای مطالعهٔ آن ها برنامه ریزی کنید. بهتر است تعداد اعضای تیم شما سه تا پنج نفر باشند. بخش های مختلف هر کتاب را بین اعضای این گروه تقسیم کنید. هرکدام از اعضا، بخش مربوط به خود را علاوه بر مطالعهٔ بخش های دیگر، دقیق تر مطالعه کند. به ترتیب، بخش های مختلف کتاب را در جلسه، بحث و بررسی کنید. در این همخوانی، همهٔ اعضای تیم تلاش

ص:۳۷

می کنند مطالب کتاب را با کمک یکدیگر، به خوبی دریافت کنند.

۲. کتابِ خوب خواندن: در انتخاب کتاب خوب، دقت کنید و هر کتابی را شایستهٔ مطالعه ندانید. مشورت، بهترین راهنمای شماست. این آثار را در دو بخشِ مطالعات زنان و عمومی، برای مطالعه سفارش می کنیم:

مطالعات زنان:

- پژوهشی در فرهنگ حیا، عباس پسندیده، قم: دارالحدیث، ۱۳۸۴.

- زن از دیدگاه امام علی، محمدتقی جعفری.

- زن در آیینهٔ جلال و جمال، عبدالله جوادی آملی.

- نظام حقوق زن در اسلام، مرتضی مطهری، قم: صدرا، ۱۳۸۴.

ص:۳۸

- زن و بازیابی هویت حقیقی، گزیدهٔ بیانات مقام معظم رهبری.

- شخصیت زن از دیدگاه قرآن، هادی دوست محمدی، تهران: بین الملل، ۱۳۸۰.

- پوشش زن، از مجموعهٔ چلچراغ حکمت، علی محمد آشنانی.

- مسئلهٔ پوشش، حسن ابراهیم زاده.

عمومی:

- از ژرفای نماز، آیت الله خامنه ای، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.

- فرهنگ برهنگی و برهنگی فرهنگی، غلامعلی حداد عادل، تهران: سروش.

- تو از بهشت آمده ای، فریبا کلهر، تهران: سروش.

- گناه شناسی، محسن قرائتی، تهران: پیام آزادی.

- همنامِ گل های بهاری، دربارهٔ شخصیت پیامبر، حسین سیّدی، قم: نسیم اندیشه، ۱۳۸۵.

ص:۳۹

تصویر

ص: ۴۰

- جلوه های رفتاری حضرت زهرا، عذرا انصاری، قم: بوستان کتاب، ۱۳۷۲.

- آفتاب در حجاب، دربارهٔ زندگی حضرت زینب، سیّدمهدی شجاعی، تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۷۷.

- پروین اعتصامی، مهناز بهمن، تهران: مدرسه، ۱۳۸۲.

- حدیث بیداری، حمید انصاری، تهران: مؤسسهٔ تنظیم و نشر آثار امام خمینی.

- استاد عشق، ایرج حسابی، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

۱۲. خود را آمادهٔ ازدواج کنید.

ازدواج را به تأخیر نیاندازید و مقهورِ گـذر زمان نشویـد؛ زیرا ازدواج حادثـهٔ شـیرین و تحول به یادماندنیِ دوران جوانی شـماست و به فرموده پیامبر، هیچ بنیادی در اسلام، نزد

خداوند محبوب تر از ازدواج نیست.(۱) با ازدواج، صفا، محبت و شیدایی می شکفد و حیاتی سبز، همراه با مسرّات معنوی و لذت های سالم، آغاز می شود. آدمی چنان آفریده شده است که به طورفطری، به ازدواج و سامان دادنِ خانواده رهنمون می شود. کسانی که تن به ازدواج نمی دهند و از این «سنّت الاهی» سرپیچی می کنند، نوعی خامی در وجودشان باقی می مانَد و بسیاری از گونه های وجودی شان شکوفا نمی شود. به گفتهٔ استاد مطهری، «نوعی پختگی هست که جز در پرتو ازدواج، پیدا نمی شود.»(۲)

ازدواج اولین مرحلهٔ خروج از خودِ طبیعی فردی و توسعه پیدا کردنِ شخصیت انسان است و کسانی که این دوران را نگذرانده اند، تا آخرِ عمر نوعی خامی و بچگی در آن ها وجود داشته

۱- . وسایل الشیعه، ج۱۴، ص۳.

۲- . مرتضی مطهری، تعلیم و تربیت در اسلام، ص۳۹۸.

است.(۱) ازدواج کنید؛ زیرا رسول خدا فراوان می فرمودند: «هرکه دوست دارد

از سنّت من پیروی کند، به ازدواج روی آورَد؛ زیرا ازدواج [بخشی] از سنّت من است.»(۲) پیامبر در سخنان خود از گشوده شدنِ درهای رحمت آسمانی و وزش نسیم احسان و فیض الاهی، به هنگام ازدواج، خبر داده است.(۳)

زوج جوان به دلیل مصونیت از آلودگی ها و انحراف شهوانی، جایگاه والایی نزد خداوند دارند؛ تاجایی که خوابشان برتر از انسان مجردی است که روزها روزه می دارد و شب ها برای عبادت بیدار می ماند.(۴) پیامبر خدا عبادت پسر و دختر ازدواج کرده را برتر از نماز مجردی

۱- . همان، ص۲۵۱.

۲- . بحارالانوار، ج۱۰، ص۹۳.

۳- . یُفتّح اَبواب السّماء بِالرّحمه عند النکاح، نوری، مستدرک الوسائل، ج۱۴، ص۱۵۲.

۴- . پیامبر: اَلْمُتَزَوَّجُ النَّائِمُ اَفْضَلُ عِنْدَاللَّهِ مِنَ الصَّائِمِ الْقائِمِ العزب، سفینهالبحار، ج۱، ص۵۶۱.

می دانند که شب و روز خود را به پرستش سپری می کند.(۱) ازاین رو هرگاه یکی از یارانشان ازدواج می کرد، پیامبر «کامل شدن دین» او را بشارت می دادند.(۲) بی تردید، کامل شدنِ دین فرد را نیز می توان جلوه ای از لطف خداU دانست.

عشق، مصاحبت و دستیابی به انتظارات را سه دلیل مهم برای ازدواج شمرده اند. این هشدار، به والدین محترم شما و پیامی به خودتان است که پیامبر روزی بر فراز منبر رفتند و فرمودند: «ای مردم، جبرئیل ازسوی [خداوندِ] لطیف آگاه، نزدم آمد و گفت که دوشیزگان، به سانِ میوه ها بر درخت اند: اگر میوه پخته شود، اما آن را نچینند، آفتاب تباهش می سازد و باد، آن را می پراکند. همچنین، اگر دوشیزگان به سنّی رسند که آنچه را زنان [از مسائل جنسی] می فهمند، دریابند، دارویی جز ازدواج برای آنان نیست؛ در غیراین صورت، از

۱- . رَكْعَتَانِ يُصَلیهِمَا مُتَزَّوِجٌ اَفْضَلُ مِنْ صَلاه رَجُلٍ عَزب، يَقُوُم لَيْلَهُ وَ يَصُومُ نَهارَه، شیخ طوسی، التهذیب، ج۷، ص۲۳۹.

۲- . امیرمؤمنان: لَمْ يَكُنْ اَحَدٌ مِنْ أَصْحابِ رَسُولِ اللَّهِ يَتزوجُ اِلاَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهَ: كَملَ دَينَه. تمیمی مغربی، دعائم الاسلام، ج۲، ص۱۹۰.

فاسدشدن آنان در امان نباشید، زیرا آن ها انسان اند.»(۱)

۱۳. از ارزیابی خود غفلت نکنید.

همواره به ارزیابی خود بپردازید و پیش از آنکه دیگران، شما را ارزیابی و نقد کنند، خویشتن را محاسبه کنید؛ زیرا، زیرک ترینِ زیرکان کسی است که پیوسته خود را ارزیابی کند.(۲) پیامبر می فرمودند: حاسِبوا أنفُسَکم قبلَ أنْ تُحاسِبوا و زِنُوا مِن قبل أن تُوزَنوا. (= به

حساب خود رسیدگی کنید، قبل از اینکه به حسابتان رسیدگی شود و خود را ارزیابی کنید، قبل از اینکه شما را ارزیابی کنند.)(۳) ارزیابی خویشتن و دست یافتن به زوایای پنهان شخصیت،

۱- . طوسی، تهذیب الاحکام، ج۷، ص۳۹۸.

۲- . بحارالانوار، ج۹۲، ص۲۵۰.

۳- . ابن طاووس، محاسبه النفس، ص۱۳.

موجب می شود که نسبت به خود، احساس اطمینانِ بیشتری کنید.(۱) اگر نقطه ضعفی دارید، به آن توجه کنید و در ازبین بردنِ آن، بکوشید. یک حلقهٔ ضعیف در زنجیر خطر بزرگی برای تمام زنجیر است؛ پس خود را ارزیابی کنید و حلقه های قوی را به هم متصل کنید.

بهتر است براساس معیارهایی که در اختیار دارید، خود را بسنجید؛ مثلاًـ تعیین میزان وفاداری به قول ها و وعده ها، پایان دادن به کارها در وقت مقرر، عمل به تعهدات، به پایان رساندن اموری که نیمه کاره رها شده اند، وارسیِ کردارها و رفتارها و اَعمال فردی و عبادی و اجتماعی.

۱- . چگونه بر خویشتن مدیریت کنیم؟، ص۳۸.

برای مطالعۀ بیشتر

زن و بازیابی هویت حقیقی، آیت الله خامنه ای.

آنچه یک جوان باید بداند (ویژۀ دختران)، رضا فرهادیان و بتول فرهادیان.

زن، مرتضی مطهری، از مجموعۀ چلچراغ حکمت.

پوشش و حجاب، مرتضی مطهری، از مجموعۀ چلچراع حکمت.

احکام ویژۀ بانوان، سیدمجتبی حسینی.

ص:۴۷

تصویر

نسخهٔ دیجیتالی رهنما
مرکز پخش: مشهد مقدس، نبش ورودی باب الجواد علیه السلام
فروشگاه عرضهٔ محصولات رضوی
تلفن: ۰۵۱۱-۲۲۸۵۲۰۴

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹